

вані у центрі Барселони неподалік від головної вулиці Рамбла. Наукова робота була вдало доповнена культурною програмою. Учасники конфе-

ренції здійснили оглядову екскурсію Барселаною, відвідали музей П.Пікассо, познайомились з архітектурними творіннями А.Гауді.

А.С. Литвинко, д-р іст. наук

«Круглий стіл» «Держава ХХІ століття: ОГАС проти бюрократії»

26 жовтня 2010 року у приміщенні Національного інституту стратегічних досліджень при Президентові України був проведений «круглий стіл» «Держава ХХІ століття: ОГАС проти бюрократії», присвячений пам'яті видатного вітчизняного вченого — академіка В.М. Глушкова.

ОГАС — це російськомовна аббревіатура від «Общегосударственная автоматизированная система учёта и обработки информации», український варіант ЗДАС («Загальнодержавна автоматизована система обліку та обробки інформації») на даний момент малопоширений. Академік В.М. Глушков вважав побудову ОГАС однією з найважливіших справ свого життя і наголошував на стратегічному значенні цієї системи для економіки СРСР.

У засіданні «круглого столу» взяли участь: академік НАНУ, голова Державного комітету з питань науки, інновацій та інформатизації В.П. Семиноженко; академік НАНУ, заступник директора з наукової роботи Інституту кібернетики ім. В.М. Глушкова О.В. Палагін; академік НАНУ, директор Інституту економіки та прогнозування В.М. Геєць; академік НАНУ, директор Інституту світової економіки та міжнародних відносин Ю.М. Пахомов; член-кореспондент НАНУ А.П. Великий, радник директора Інституту кібернетики ім. В.М. Глушкова Б.М. Малиновський; член-кореспондент НАНУ, завідувач відділу Інституту кібернетики ім. В.М. Глушкова О.Л. Перевозчикова; директор Національного інституту стратегічних досліджень при Президентові України А.В. Єрмолаєв; доктор економічних наук, директор Державного НДІ інформатизації та моделювання економіки Держкомзв'язку та інформатизації України та НАН України О.О. Любіч; доктор економічних наук, професор кафедри економічної кібернетики Київського національного університету ім. Т.Г. Шевченка Н.І. Костіна; доктор фізико-математичних наук, завідувач відділу Міжнародного науково-навчального центру інформаційних технологій і систем НАН України та Міністерства освіти і науки України В.О. Тарасов; кандидат філософських

наук, проректор з науково-педагогічної роботи Київського національного університету ім. Т.Г. Шевченка В.А. Бугров; кандидат економічних наук, старший науковий співробітник Інституту кібернетики ім. В.М. Глушкова НАНУ Е.П. Карпець; кандидат філософських наук, вчений секретар НТУУ «КПІ» А.А. Мельниченко; кандидат фізико-математичних наук, старший науковий співробітник Інституту кібернетики, дочка В.М. Глушкова В.В. Глушкова; кандидат політичних наук, завідувач відділу Інституту стратегічних досліджень Д.В. Дубов; кандидат технічних наук, старший науковий співробітник ІПММС НАНУ В.В. Вишневський; помічник президента Академії технологічних наук України О.О. Кряжич та інші, серед яких були представники громадських організацій та студенти вищих навчальних закладів Києва.

Метою «круглого столу» стали вивчення та систематизація світового й вітчизняного досвіду в галузі розробки загальнодержавних автоматизованих систем управління, інформатизації суспільства, моделювання та прогнозування економічних і соціальних процесів та впровадження інформаційних технологій у сфері державного управління.

У вступному слові академік О.В. Палагін привітав усіх присутніх і стисло розповів про сучасні проблеми інформатизації та економіки України, які можна вирішити, втілюючи проект ОГАС Глушкова. У своїй доповіді Б.М. Малиновський окреслив вітчизняний та зарубіжний досвід з розробки та впровадження ЗІАСУ (загальнодержавних інтегрованих автоматизованих систему управління), а також передав учасникам «круглого столу» збірки праць зі своїми спогадами.

Огляду сучасного стану робіт зі створення подібних систем та їх компонентів були присвячені доповіді І.В. Бейко, В.В. Вишневського, О.Л. Перевозчикової та О.О. Любіча. Доповідь І.В. Бейко «Огляд сучасного стану моделювання загальнодержавних процесів управління» викликала зауваження, що досвід ХХ століття в сфері математичного моде-

лювання економічних процесів показує, що прогнозування було вдалим лише для дуже лінійних відрізків. Є випадки, коли економічна криза була помічена на ранньому етапі, проте жодна точка біфуркації не була передбачена завчасно. Присутні висловили думку, що В.М. Глушков був правий стосовно самої ідеї побудови загальнодержавної інформаційної мережі для управління економікою, проте помилявся щодо застосування математичних моделей для створення довгострокових економічних прогнозів. Найкраще застосувати ОГАС для збирання і обробки інформації, а економічні рішення все одно повинні приймати люди.

О.Л. Перевозчикова виголосила доповідь «Програма інформатизації України та перспективи її реалізації», де окреслила не тільки науково-технологічні реалії України, а й її законодавчу базу з інформатизації суспільства та статистичні дані. Вчена вважає, що в Україні навіть за статистичними показниками немає інформаційного суспільства (основний показник — кількість користувачів в мережі Інтернет), не кажучи вже про відповідність законодавства. Наприклад, технологія електронного підпису вже розроблена, проте згадується лише в одному нормативному акті, тобто відсутня детальна регламентація користування та юридична відповідальність за порушення. Ключова теза доповіді О.Л. Перевозчикової полягала в тому, що Україні потрібен кодекс законів про науку.

Доповідь В.В. Вишневецького «Від АСУ до СППР та ситуаційних кімнат, ситуаційні центри в технологіях е-урядування» показала еволюцію прийняття рішень. Раніше люди, які приймали рішення, збирались і обробляли безліч документів. З розвитком інформаційних технологій кількість паперових документів зменшувалась, почали застосовуватись мультимедійні засоби відображення інформації. Структура сучасного ситуаційного центру включає особу, яка приймає рішення, групу аналітиків, групу експертів та інформаційні технології.

Жваве обговорення викликало питання підтримки з боку бюджетного фінансування, оскільки глобальні наукові та економічні проекти не можуть бути впроваджені без належних державних інвестицій. Відома думка

В.М. Глушкова, який вважав, що для реалізації ОГАС потрібно 100 млрд. радянських карбованців — сума надзвичайно велика навіть на той час розквіту наддержави. Правлячі кола СРСР тоді вирішили не ризикувати, стагнація радянської економіки стала однією з причин розпаду держави. Можливості ж сучасної України під час світової кризи значно менші. Академік НАНУ, директор Інституту економіки та прогнозування В.М. Геєць зауважив, що «питання ОГАС — це питання політичного рішення й політичної відповідальності». Редактор науково-популярного молодіжного журналу «Пропаганда», старший викладач кафедри філософії НТУУ «КПІ» В.Д. Піхорович висловився категорично: «Потрібна політична воля!».

Щодо питань демократії, економіки та державного управління, виникла дискусія між представниками Міністерства економіки України та вченими. Цікавою була доповідь О.О. Любіча та С.П. Поленока «Міждержавна мережа інформаційно-маркетингових центрів — платформа для розгортання інформаційної економіки держав СНД». Інтерес присутніх викликали виступи, які стосувалися соціальних аспектів та аспектів безпеки створення інформаційного суспільства: «Роль сучасних інформаційних технологій в управлінні суспільним розвитком» (А.А. Мельниченко), «Досвід створення «ситуаційних центрів» в безпековому секторі: теорія та практика» (О.Ф. Зарицький), «Автоматизовані системи управління та сучасні безпекові тренди в інформаційному суспільстві: перспективи для України» (Д.В. Дубов), «Інформаційний супровід впровадження «загальнодержавних інтегрованих автоматизованих систем управління»: робота з цільовими групами» (А.В. Баровська).

Наприкінці засідання учасники прийняли рішення доручити Оргкомітету «круглого столу» підготувати пропозиції щодо активізації передбачених Національною програмою інформатизації робіт зі створення загальнодержавної системи управління та спрямувати їх до Державного комітету з питань науки, інновацій та інформатизації. Організатори заходу висловили також побажання, що це буде не остання, а перша із серії подібних зустрічей вчених, представників влади та громадськості.

С.О. Жабін, аспірант